

KIRGISTAN

1. Podstawowe informacje

powierzchnia	199,9 tys. km ²
ludność:	6,7 mln
podział administracyjny	7 obwodów, 2 miasta o znaczeniu republikańskim (Biszkek, Osz)
stolica	Biszkek
ustrój polityczny	republika parlamentarna
waluta	kirgiski som (KGS)
język urzędowy	kirgiski (państwowy), rosyjski (oficjalny)
skład etniczny	Kirgizi (73%), Uzbegy (15%), Rosjanie (5%), pozostali (7%)
religia	islam (83%), chrześcijaństwo (15%)
głowa państwa (Prezydent):	Sadyr Dżaparov (od 28.01.2021 r.)
przewodniczący gabinetu ministrów	Akylbek Dżaparov
minister gospodarki i biznesu	Danijar Amangeldiyev
minister spraw zagranicznych	Ruslan Kazakbekov
minister energetyki	Doskul Bekmurzayev
ambasador Kirgistanu w Polsce (z siedzibą w Berlinie)	(Erlan Abdyldayev)
ambasador Polski w Kirgistanie (z siedzibą w Nur-Sułtan/Kazachstan)	Selim Chazbijewicz

2. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wskaźniki	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
PKB (w mld USD) ^a	7,428	6,633	6,864	7,700	8,276	8,870	7,740 ^d
PKB na 1 mieszkańca (USD) ^a	1.331	1.163	1.179	1.296	1.364	1.430	1.224 ^d
PKB (wzrost w %) ^a	4,0	3,9	4,3	4,7	3,8	4,6	-8,6 ^d
Dług publiczny (% PKB) ^b	54	67	59	59	55	54	-
Inflacja (w % do grudnia r.poprz.) ^a	10,5	3,4	-0,5	3,7	0,5	3,1	9,7
Bezrobocie (w %) ^b	8,0	7,5	7,2	6,9	6,6	6,6	6,6
Eksport towarów (w mln USD) ^a	1.883,7	1.482,9	1.573,2	1.764,3	1.836,8	1.986,1	1.964,5

Import towarów (w mln USD) ^a	5.734,7	4.153,9	4.000,4	4.494,7	5.291,9	4.989,0	3.684,1
BIZ w KG na 31.12. ^c / BIZ w KG napływ ^a (mln USD)	-/ 727,1	4.637,7/ 1.573,2	5.245,5/ 814,0	5.221,3/ 616,8	5.204,2/ 851,7	5.754,5/ 1.076,9	5.163,0/ 537,6
BIZ KG za granicą na 31.12. ^c (mln USD)	-	618,6	681,9	689,1	628,7	911,5	1.181,1

Źródło: a - komitet statystyczny Kirgistanu; b - Międzynarodowy Fundusz Walutowy; c - Narodowy Bank Kirgistanu; d - dane wstępne

3. Informacje ogólne, sytuacja i polityka gospodarcza

Kirgistan jest republiką parlamentarną. Głową państwa jest Prezydent Republiki Kirgistanu, wybierany co 6 lat (na jedną kadencję) w wyborach powszechnych (od 28.01.2021 r. Sadyr Dżaparov).

Na czele Gabinetu Ministrów stoi jego przewodniczący.

Władzę ustawodawczą sprawuje jednoizbowy parlament - Żogorku Kenesz (Rada Najwyższa). W skład parlamentu wchodzi obecnie 90 parlamentarzystów wybieranych według systemu mieszanego (54 mandaty z list partyjnych i 34 mandaty z okręgów jednomandatowych) na pięcioletnią kadencję.

Kirgistan jest członkiem ponad 50 organizacji międzynarodowych i rozwija relacje w ramach różnych struktur współpracy wielostronnej. Członkostwo w ważniejszych ugrupowaniach międzynarodowych – ONZ, Bank Światowy (BŚ), WNP, Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW), OBWE, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR), i regionalnych – Szanghajska Organizacja Współpracy (członkowie: Kazachstan, Federacja Rosyjska, Chiny, Kirgistan, Tadżykistan, Uzbekistan).

Kirgistan korzysta ze wsparcia szeregu organizacji międzynarodowych.

Kirgistan był pierwszym krajem Wspólnoty Niepodległych Państw, który uzyskał członkostwo w Światowej Organizacji Handlu/WTO (grudzień 1998 r.).

W 2015 r. Kirgistan przystąpił do Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej (obecnie: Rosja, Białoruś, Kazachstan, Armenia, Kirgistan).

Kirgistan posiada zasoby złota (wg zapasów zajmuje 22 miejsce w świecie i 4 miejsce wśród krajów WNP; największe złoża KUMTOR), węgla, torfu, rud metali, metali ziem rzadkich, uranu, surowców budowlanych, a także niezbyt znaczące złoża ropy i gazu.

Od momentu uzyskania niepodległości Kirgistan wdrożył szereg reform, w tym w zakresie systemu regulacyjnego i gospodarki rolnej. Sprywatyzowano znaczną część aktywów państwowych. Pomimo tych zmian na początku lat 90-tych wystąpiły tendencje spadkowe w gospodarce (spadek produkcji).

W ostatnich latach (do 2019 r.) następował stopniowy rozwój gospodarczy Kirgistanu w tempie na poziomie ok. +4% w skali rocznej.

W 2020 r. **Kirgistan zetknął się z trudną sytuacją społeczno – gospodarczą w związku z pandemią koronawirusa** (wprowadzony był stan wyjątkowy w poszczególnych regionach), w tym także z uwagi na ograniczenia we współpracy gospodarczej z Chinami (główny partner w inwestycjach i imporcie Kirgistanu). Podejmowane działania antykryzysowe ukierunkowane zostały, poza sektorem medycznym, przede wszystkim na zabezpieczenie podstawowych potrzeb ludności (artykuły spożywcze). W przezwyciężeniu kryzysu gospodarczego w Kirgistanie ważne znaczenie mają środki zagraniczne i międzynarodowe, w tym MFW i innych organizacji. Pozytywnie na poprawę sytuacji w Kirgistanie wpłynęło uruchomienie współpracy z Chinami. Plan antykryzysowy wypracował też Rosyjsko-Kirgiski Fundusz Rozwoju, który odgrywa ważną rolę w finansowaniu MŚP w Kirgistanie (plan dotyczy głównie odroczenia spłat kredytowych).

Pandemia koronawirusa wpływa negatywnie na gospodarkę Kirgistanu. W 2020 r. PKB Kirgistanu obniżył się o ok. -8,6%, wg ocen inwestycje spadły o ok. 1/4, produkcja przemysłowa obniżyła się o -6,6%. W okresie tym wzrosła produkcja rolnicza o +1,1%.

Trudna sytuacja utrzymała się w 2021 roku. W okresie stycznia – września 2021 r. PKB Kirgistanu wzrósł zaledwie o +0,1%, produkcja przemysłowa obniżyła się o -4,2%, produkcja rolnicza o -5%, inwestycje o -5,6%, a inflacja wynosiła 6,5%.

W Kirgistanie realizowana jest Narodowa Strategia Rozwoju Republiki Kirgiskiej na lata 2018-2040, Narodowy Program Rozwoju na lata 2018-2022, program rządowy „Jedność, zaufanie, tworzenie”. Programy i strategia ukierunkowane są na poprawę życia obywateli. Zakładane działania na najbliższe lata dotyczą unowocześnienia funkcjonowania administracji publicznej (podejście menedżerskie, poprawa skuteczności itd.), poprawy klimatu gospodarczego, zwalczania korupcji, poprawę procedur sądowych i in. Transformacja gospodarcza ma zapewnić wskaźnik wzrostu PKB na poziomie ponad 4% rocznie (po przezwyciężeniu problemów związanych z pandemią koronawirusa); zakłada się powstanie 350 tysięcy nowych miejsc pracy; zmniejszenie poziomu ubóstwa. Planuje się zwiększenie udziału małych i średnich przedsiębiorstw.

W sektorze **rolnictwa** planuje się tworzenie średnich i dużych kompleksów przetwórczych, a także rozwój logistyki oraz zmniejszenie roli pośredników na rynkach towarowych. Priorytetowym kierunkiem polityki rządu będzie wsparcie przez państwo produkcji i przetwarzania produktów rolnych z wysoką wartością dodaną.

Położenie geograficzne Kirgistanu oraz **rozwój infrastruktury transportowej** jest istotnym czynnikiem wzrostu gospodarczego. Rządowy program rozwoju na lata 2018-2022 zakłada budowę/rozszerzenie wewnętrznej sieci autostrad i międzynarodowych korytarzy transportowych, w tym budowę autostrady północ-południe.

W zakresie doskonalenia **systemu podatkowego** zakłada się m.in. wprowadzenie patentu elektronicznego, faktury elektronicznej, znakowania towarów. Rząd zamierza wprowadzić elektroniczne faktury VAT, a także zmianę istniejącej praktyki płacenia podatku VAT podczas importu towarów oraz zwrotu podatku VAT, aby wyeliminować niektóre bariery dla przedsiębiorców importujących towary z terytoriów państw, które nie są państwami członkowskimi EAUG. Nowym rozwiązaniem będzie też wprowadzenie kasy fiskalnej z funkcją przesyłania danych online do celów podatkowych, która stanie się podstawowym narzędziem administracji podatkowej. Ponadto rząd planuje wprowadzić nowoczesne metody do administracji podatkowej w oparciu o technologie takie jak kody QR, kreskowe. Zostanie też ustanowiony krajowy system umożliwiający kontrolę podatków i towarów. Aby ograniczyć korupcję, wprowadzony zostanie automatyczny system zwrotu podatku VAT, a niektóre funkcje planowanych kontroli podatkowych zostaną zlecone zewnętrznym stowarzyszeniom zawodowym.

Rok 2018 był ogłoszony rokiem rozwoju regionalnego, a głównym celem odpowiedniego programu było zapewnienie w ciągu 5 lat czystej wody pitnej wszystkim regionom Kirgistanu. W tym celu opracowano i przyjęto **strategię rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę pitną** i urządzenia sanitarne (tzw. Taza Suu) w miejscowościach Republiki Kirgiskiej do 2026 r. (rozpoczęły się prace nad rehabilitacją i modernizacją sieci wodociągowych w 595 miejscowościach).

Poza programem Taza Suu (gospodarka wodna) obejmującym realizację 6 projektów, **Narodowe Projekty Inwestycyjne** Kirgistanu na lata 2018-2023 dotyczą systemów irygacyjnych (19 projektów), sektora IT/ICT – program Taza Koom (12 projektów), energetyki (8 projektów), przemysłu (8 projektów), transportu i łączności (26 projektów), sektora produkcyjno-logistycznego (3 projekty), ochrony zdrowia (5 projektów), ochrony środowiska (3 projekty). W sumie wyselekcjonowano 90

narodowych projektów o wartości 12 mld USD. Wymienione priorytety określają także perspektywiczne sektory dla współpracy polskich przedsiębiorców na rynku Kirgistanu.

W ramach realizacji **programu rozwoju technologicznego** „Taza Koom” (IT/ITC) planowane jest osiągnięcie 7 celów strategicznych, w tym budowy nowoczesnej infrastruktury cyfrowej, powszechnego dostępu do usług cyfrowych, stworzenia w Kirgistanie regionalnego centrum cyfrowego „Jedwabnego szlaku”. Realizacja programu ma nastąpić do 2022 r.

Obroty handlu zagranicznego Kirgistanu w 2020 roku wyniosły 5.648,6 mln USD (spadek o -19,9%).

W 2020 r. **eksport Kirgistanu** wyniósł 1.964,5 mln USD (spadek o -1,1%). Najwięcej dostaw zrealizowano do Wielkiej Brytanii (50,4%; w szczególności dostawy złota), a następnie do Kazachstanu (15%), Rosji (12,3%), Uzbekistanu (7,8%), Turcji (3,8%), Chin (2,2%), Tadżykistanu (1,4%). W strukturze eksportu Kirgistanu dominuje złoto (52%) oraz rudy i koncentraty metali szlachetnych (6,5%).

W 2020 r. **import Kirgistanu** wyniósł 3.684,1 mln USD (spadek o -26,2%), a najwięcej dostaw zrealizowały Rosja (35,7%), Chiny (20%), Kazachstan (13,6%), Turcja (5,3%), Uzbekistan (5,1%), Stany Zjednoczone (3,3%). W strukturze importu Kirgistanu przeważają maszyny i urządzenia mechaniczne i elektryczne oraz środki transportu (ponad 21%), a ponadto przedmiotem dostaw były m.in. produkty mineralne (ponad 14%, w tym ropa naftowa), farmaceutyki (ok. 6%), wyroby metalurgiczne (5%) i in.

W okresie stycznia – lipca 2021 r. eksport Kirgistanu obniżył się o -9,5%, natomiast import wzrósł o +40,2%.

W okresie stycznia – sierpnia 2021 r. obroty handlu zagranicznego Kirgistanu wyniosły 4.394,0 mln USD (wzrost o +19,7% w porównaniu z analogicznym okresem 2020 r.), w tym eksport tego kraju spadł o -19,5% i wyniósł 1.051,7 mln USD (udział złota w eksporcie obniżył się do 22,3%), natomiast import wzrósł o +41,4% do poziomu 3.342,3 mln USD.

Na koniec 2020 r. **bezpośrednie inwestycje zagraniczne** w Kirgistanie wyniosły 5.163,0 mln USD.

W 2020 r. napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Kirgistanu wyniósł 537,6 mln USD (w okresie tym odpływ BIZ wyniósł 939,1 mln USD), a najwięcej w 2020 r. zainwestowały firmy z Kanady (28,8%), Chin (25,2%), Niemczech (10,4%), Szwajcarii (7,4%), Kazachstanu (6,3%), Wielkiej Brytanii (4,8%), Rosji (2,5%). Najwięcej BIZ w 2020 r. skierowano do przemysłu przetwórczego (48%), wydobywczego (15%) oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (11%).

W I kwartale 2021 r. odpływ BIZ z Kirgistanu (479,1 mln USD) nadal przewyższał napływ BIZ do tego kraju (112,1 mln USD).

Na koniec czerwca 2021 r. BIZ w Kirgistanie wyniósł 5.172,1 mln USD.

W ramach realizacji zagranicznej polityki ekonomicznej Kirgistanu planowany jest rozwój i wzmocnienie współpracy handlowej i gospodarczej z kluczowymi partnerami gospodarczymi, w tym z Rosją (i EAUG), Chinami, państwami Azji Centralnej, Turcją, UE, krajami Bliskiego Wschodu. Ponadto planowane jest zakończenie prac nad modernizacją i aktualizacją punktów kontrolnych na granicy państwowej Republiki Kirgiskiej oraz utworzenie ujednoliconej bazy danych informacji dla uczestników współpracy gospodarczej z zagranicą w celu ułatwienia promocji ich towarów i usług.

Konkretnymi działaniami w sferze aktywizacji współpracy z zagranicą były przedsięwzięcia organizowane w Biszkeku, w tym:

- wizyta prezydenta Rosji w marcu 2019 r., której towarzyszyły przedsięwzięcia biznesowe i naukowo-edukacyjne,
- szczyt Szanghajskiej Organizacji Współpracy w czerwcu 2019 r., podczas którego odbyły się fora gospodarcze Kirgistan-Indie (podpisano kilkanaście dokumentów, w tym w zakresie medycyny, IT, utworzenia hubu edukacyjnego i in.), Kirgistan-Chiny (podpisano ponad 20 porozumień

o współpracy, w tym w zakresie utworzenia wzorcowego parku przemysłu rolnego, montażu pojazdów elektrycznych i in.),

- XV spotkanie ministerialne UE-Azja Centralna w lipcu 2019 r., któremu towarzyszyło Forum UE-Azja Centralna. Podczas tych wydarzeń zaprezentowana została nowa strategia UE wobec Azji Centralnej (przyjęta w czerwcu 2019 r.), w tym programy regionalne ukierunkowane na wsparcie takich dziedzin jak ochrona środowiska, działania dostosowawcze w związku ze zmianami klimatu, zrównoważona konsumpcja, produkcja energii, równość płci, zwalczanie terroryzmu, doskonalenie edukacji. W odniesieniu do Kirgistanu działania przewidują wsparcie m.in. sektora edukacji.

W dniu 5 listopada 2021 r. odbyło się w Kirgistanie Forum Gospodarcze UE-Azja Centralna (w Biszkeku i on-line), ukierunkowane na priorytetowe sektory współpracy (ekologia, cyfryzacja, pro-biznesowe regulacje).

W celu wsparcia małych i średnich firm na rynkach zagranicznych, władze Kirgistanu promują ich produkty poprzez Fundusz Rozwoju, który zapewnia pomoc w przygotowaniu wysokiej jakości projektów biznesowych - **mechanizm wspierania krajowych producentów**.

W rankingu **Doing Business 2020** Kirgistan uplasował się na 80 pozycji (w rankingu 2019 r. zajmował 70 pozycję). Relatywnie wysokie oceny dotyczyły sfery rejestracji własności (7 poz.), pozyskiwania kredytów (15 poz.), podejmowania biznesu (42 poz.). Z kolei relatywnie niskie oceny Kirgistan uzyskał w zakresie dostępu do mediów/energii elektrycznej (143 poz.), realizacji kontraktów (134 poz.), ochrony inwestorów mniejszościowych (128 poz.), podatków (117 poz.).

Celami rozwoju systemu gospodarczego Kirgistanu jest m.in. skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie koncesji i zezwoleń oraz zapewnienie dostępności energii elektrycznej, a także uproszczenie procedur kontroli inwestorów. Założeniami rządu Kirgistanu jest wzrost pozycji w światowych rankingach, w tym wejście do pierwszej 50 krajów w rankingu Doing Business (do 2022 r.).

W Kirgistanie występuje migracja zarobkowa, głównie do Rosji (realizowane są znaczące transfery/przekazy pieniężne z zagranicy). W tej sytuacji jednym z priorytetów rozwojowych Kirgistanu jest rozwój systemu edukacji i jego ukierunkowanie na potrzeby gospodarki kraju.

4. Wymiana handlowa z Polską

Wymiana handlowa Polski i Kirgistanu w latach 2013-2020

	2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r
Eksport	68,2	+75,9	43,6	-36,0	24,4	-44,0	16,9	-30,9	22,6	+34,2	21,3	-6,0	27,5	+29,3	28,3	+2,8
Import	1,7	+248,0	5,2	+201,5	3,9	-14,8	1,8	-52,9	3,2	+75,6	2,7	-14,9	1,8	-35,9	1,2	-33,6
Obroty	69,9	+78,0	48,8	-30,2	28,3	-42,0	18,7	-33,9	25,9	+38,2	24,0	-7,1	29,3	+21,9	29,5	+0,6
Saldo	66,5		38,4		20,5		15,1		19,4		18,6		25,7		27,1	

Źródło: GUS

W latach 2014-2016 wystąpił spadek obrotów, w tym polskiego eksportu (z 68 mln USD polskich dostaw do 16,9 mln USD).

W 2017 r. nastąpił wzrost obrotów zarówno po stronie polskiego eksportu, jak i dostaw z Kirgistanu. W 2017 r. polski eksport wynosił 22,6 mln USD (wzrost +34,2% r/r). Import z Kirgistanu jest niezbyt znaczący (w 2017 r. 3,2 mln USD).

W 2018 r. polski eksport wyniósł 21,3 mln USD (spadek -6,0% r/r), natomiast import 2,7 mln USD (spadek o -14,9% r/r).

W latach 2019 – 2020 następował wzrost polskiego eksportu oraz spadek importu z Kirgistanu.

Polsko-kirgiska wymiana handlowa w 2020 r. wyniosła 29,5 mln USD (wzrost o +0,6%), w tym polski eksport wzrósł o +2,8% (28,3 mln USD), natomiast import spadł o -33,6% (1,2 mln USD).

Największe grupy towarowe w polskim eksporcie do Kirgistanu (2020 r.): wyroby przemysłu chemicznego: 43,7% (wzrost o +32,3%), artykuły rolno-spożywcze: 22,1% (wzrost o +38,4%), maszyny i urządzenia: 20,0% (spadek o -40,5%). Wśród wszystkich towarów zwiększyły się polskie dostawy m.in. leków, preparatów do karmienia zwierząt (z wyjątkiem karmy dla psów i kotów), urządzeń do napełniania/zamykania/etykietowania butelek, puszek i in. pojemników, sosów i przypraw, nasion buraka cukrowego, podpasek higienicznych, chemii samochodowej. Jednocześnie zmniejszył się polski eksport ciągników drogowych do naczep/używanych, wód mineralnych, koni hodowlanych, preparatów do pielęgnacji skóry, urządzeń do przyrządzania mięsa lub drobiu, past/proszków/płynów do czyszczenia zębów.

W **polskim imporcie** występowały głównie artykuły rolno-spożywcze (96%), których dostawy spadły o -26,7%. Zwiększył się polski import fasoli, natomiast spadł import cebuli.

Obroty handlowe Polski z Kirgistanem w okresie 9 miesięcy 2021 r. (dane wstępne) wyniosły 20,8 mln USD (wzrost o +7,8%), w tym polski eksport 20,4 mln USD (wzrost o +10,3%), polski import 0,4 mln USD (spadek o -52,3%).

Największe grupy towarowe w polskim eksporcie do Kirgistanu (9 miesięcy 2021 r.): maszyny i urządzenia: 31,5% (wzrost o +153,5%), artykuły rolno – spożywcze: 26,6% (wzrost o +17,1%), wyroby przemysłu chemicznego: 22,3% (spadek o -46,7%).

Wśród wszystkich towarów zwiększyły się polskie dostawy m.in. pieców/palenisk przemysłowych lub laboratoryjnych, preparatów do karmienia zwierząt (z wyjątkiem karmy dla psów i kotów), koni hodowlanych, preparatów do pielęgnacji skóry, płytek/płyt ceramicznych, artykułów sanitarnych, cukru, przetworów ziemniaka mrożonych, chemii samochodowej, natomiast zmniejszył się polski eksport m.in. leków, ciągników drogowych (używanych), sosów i przypraw, wód mineralnych, podpasek, urządzeń do przyrządzania mięsa lub drobiu.

W **polskim imporcie** występowały głównie artykuły rolno-spożywcze (97,5%), których dostawy spadły o -50,6% (zmniejszył się polski import z Kirgistanu fasoli i cebuli).

5. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Brak jest znaczących projektów inwestycyjnych; łączne polskie inwestycje w Kirgistanie i kirgiskie w Polsce nie przekraczają kilku mln USD. Statystyka Kirgistanu odnotowuje polskie inwestycje bezpośrednie w tym kraju na poziomie kilku mln USD (stan na początek 2019 r.).

6. Dostęp do rynku

A) Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

Współpracę pomiędzy Kirgistanem i Unią Europejską reguluje Umowa o partnerstwie i współpracy (Partnership and Cooperation Agreement) obowiązująca od 1999 r. Aktualnie trwają prace nad nową kompleksową umową pomiędzy UE i Kirgistanem.

Dwustronną współpracę gospodarczą pomiędzy Polską i Kirgistanem regulują m.in. następujące umowy:

- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Kirgiskiej w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku podpisana w Warszawie 19.11.1998 r. (weszła w życie 22.06.2004 r.);
- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Kirgiskiej o współpracy w dziedzinie turystyki podpisana w Warszawie 19.11.1998 r. (weszła w życie 8.06.1999 r.);
- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Kirgiskiej o międzynarodowych przewozach drogowych podpisana w Biszkeku 25.10.2002 r. (weszła w życie 30.04.2004 r.);
- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Kirgiskiej o współpracy gospodarczej sporządzona w Krynicy 7.09.2016 r. (weszła w życie 22.01.2007 r.).

B) Warunki dostępu do rynku

Wraz z przystąpieniem do UE Polska objęta została mechanizmami wspólnej polityki handlowej UE wobec krajów trzecich, w tym Kirgistanu.

Na terytorium Kirgistanu utworzono pięć **wolnych stref ekonomicznych** (WSE):

- „Biszkek”-najaktywniejsza strefa, w której zarejestrowano ok. 300 podmiotów (oferta strefy obejmuje działki do zagospodarowania przez zainteresowanych polskich inwestorów),
- „Karakol”-m.in. możliwości dla rozwoju turystyki,
- „Naryn”-m.in. możliwości dla rozwoju turystyki i górnictwa (podejmowana działalność obejmuje m.in. usługi hotelarskie, budownictwo, IT),
- „Majmak”-zlokalizowana na skrzyżowaniu międzynarodowych korytarzy transportowych,
- „Lejlek”-m.in. możliwości dla rozwoju handlu transgranicznego (podejmowana działalność obejmuje materiały budowlane, odzież i obuwanie, przetwórstwo rolno-spożywcze).

Rezydenci stref mogą uzyskać zwolnienia podatkowe, korzystać z trybu celnego wolnej strefy celnej (zwolnienia z ceł), uproszczonych procedur zatrudnienia itd. Opłata za działalność w strefie kształtuje się na poziomie 0,5-2% przychodów ze sprzedaży towarów/usług.

Ponadto utworzony został w Kirgistanie **Park Wysokich Technologii**, gdzie również obowiązują preferencyjne przepisy podatkowe (zwolnienie z podatku od zysku, podatku od sprzedaży, obniżony do 5% podatek dochodowy dla zatrudnionych pracowników).

Kirgistan stosuje relatywnie liberalne mechanizmy gospodarcze, w tym celno-podatkowe. Jako członek WTO stosuje mechanizmy obowiązujące w tej organizacji. Należy przy tym mieć na uwadze, że wstąpienie Kirgistanu do Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej w 2015 r. skutkowało m.in. podniesieniem poziomu ochrony celnej (**wspólna taryfa celna** **EAUG:** <http://www.eurasiancommission.org/ru/act/trade/catr/ett/Pages/default.aspx>).

System podatkowy przewiduje niezbyt wysokie stawki podatków (np. 10% stawki bazowe podatków: dochodowego, od zysku, od oprocentowania oraz 12% stawka bazowa podatku VAT). Ponadto istnieje możliwość skorzystania z uproszczonych systemów opodatkowania – zróżnicowane, zryczałtowane stawki podatków dla działalności w oparciu o patenty i kontrakty. Zwolnienia i preferencje podatkowe obejmują działalność w ramach w/w wolnych stref ekonomicznych i parku wysokich technologii.

Wśród problemów występujących we współpracy gospodarczej z rynkiem kirgiskim polscy przedsiębiorcy wskazują m.in. na niedostateczną ochronę własności i brak przejrzystości systemowej (niejasne wymogi w zakresie dokumentacji handlowej, procedur handlowych, inwestycyjnych, przetargowych i in.). Ponadto wskazuje się na przypadki problemów z egzekwowaniem praw przedsiębiorców i uciążliwych procedur w procesie inwestycyjnym.

W celu rozwoju turystyki Kirgistan (przed pandemią) zliberalizował zasady wizowe – obywatelom ponad 60 państw umożliwiono przebywanie w tym kraju bez wiz – m.in. obywatele Polski zostali zwolnieni z obowiązku posiadania wiz na okres pobytu nieprzekraczający 60 dni od dnia wjazdu do Kirgistanu. W okresie pandemii procedury wjazdu zostały zaostrzone.

Informacje na temat warunków i możliwości inwestowania (m.in. przepisy, licencje i pozwolenia, wizy inwestycyjne, mapa inwestycyjna, linki do raportów gospodarczych o Kirgistanie) dostępne są na portalu inwestycyjnym Kirgistanu - <https://invest.gov.kg/>.

Kirgistan jest beneficjentem Generalnego Systemu Preferencji UE (GSP+), co liberalizuje dostęp kirgiskich towarów do rynku europejskiego.

7. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej

Na podstawie porozumienia międzyrządowego o współpracy gospodarczej powołana została Polsko-Kirgiska Komisja Międzyrządowa ds. Współpracy Gospodarczej.

Dotychczas odbyły się cztery posiedzenia Komisji - ostatnie IV posiedzenie Komisji przeprowadzono 14 lipca 2015 r. w Biszkeku.

W relacjach z Polską dotychczasowe zainteresowania strony kirgiskiej dotyczyły m.in.:

- realizacji polskich projektów inwestycyjnych w SSE „Biszkek”,
- pomocy eksperckiej w zakresie certyfikacji/dostępu do rynku UE dla towarów z Kirgistanu,
- współpracy w zakresie kompleksowego przetwórstwa węgla oraz organizacji staży/szkoleń dla kirgiskich specjalistów w danej dziedzinie,
- utworzenia wspólnego przedsiębiorstwa (na warunkach konkursowych) w zakresie przetwórstwa odpadów,
- projektów ukierunkowanych na zagospodarowanie złóż w Kirgistanie,
- utworzenia wspólnego przedsiębiorstwa hodowli ryb,
- pomocy eksperckiej i wymiany doświadczeń w zakresie systemów rozwoju przedsiębiorczości i wspierania MŚP (w tym w ramach współpracy PARP z Izbą Handlowo-Przemysłową Republiki Kirgiskiej),
- pomocy eksperckiej w zakresie zastosowanie międzynarodowych standardów sprawozdawczości finansowej,
- realizacji projektów w Kirgistanie w sferze owoców i jagód oraz buraka cukrowego, a także organizacji staży/szkoleń dla kirgiskich specjalistów w sektorze rolniczym,

- realizacji projektów w sferze rozwoju infrastruktury turystycznej (w tym związanej z rozwojem turystyki wodnej na jeziorze Issyk-Kul) oraz organizacji staży/szkoleń dla przedstawicieli sektora turystycznego Kirgistanu,
- pomocy eksperckiej i wymiany doświadczeń w sferze normalizacji, oceny zgodności, metrologii, akredytacji,
- pomocy eksperckiej i wymiany doświadczeń w zakresie PPP,
- współdziałania w zakresie przejścia na cyfrowy sygnał TV,
- pomocy eksperckiej i wymiany doświadczeń w zakresie systemu ubezpieczeń społecznych,
- pomocy eksperckiej i wymiany doświadczeń w zakresie ochrony własności intelektualnej.

W dniach 14-18 lipca 2019 r. w ramach Programu OECD Konkurencyjność Eurazji przebywała w Biszkeku delegacja OECD z udziałem eksperta MPiT/MR, który m.in. wystąpił w charakterze specjalisty w warsztatach „Wspieranie tworzenia i rozwoju firm poprzez usługi rozwoju biznesu” (16.07.2019). W ramach delegacji odbyły się spotkania z urzędami i instytucjami Kirgistanu, w tym Ministerstwem Gospodarki, Państwowym Komitetem Technologii Informacyjnych i Komunikacji.

Państwa WNP, w tym Kirgistan, zostały wskazane jako kraje perspektywiczne dla branżowych programów promocji na lata 2020-2022. Ponadto dostępne są dla przedsiębiorców instrumenty kredytowo – ubezpieczeniowe w ramach rządowego programu Finansowe Wspieranie Eksportu (BGK, KUKU).

8. Perspektywiczne sektory i możliwości współpracy

Potencjalne **perspektywiczne obszary współpracy gospodarczej** (dostawy towarów i usług, realizacja projektów inwestycyjnych) na rynku Kirgistanu obejmują m.in.:

- **Energetykę** (OZE, hydroenergetyka, efektywność i oszczędność energii). Narodowym priorytetem Kirgistanu jest rozwój hydroenergetyki (kraj posiada 30% potencjału hydroenergetycznego Azji Centralnej; potencjał technologiczny hydroenergetyki wynosi ok. 142 mld kWh, a ekonomiczny i produkcyjny ok. 60 mld kWh; dotychczas wykorzystywane jest zaledwie ok. 30% potencjału);
- **Rolnictwo i przetwórstwo rolno – spożywcze** (udział sektora wynosi ok. 12% PKB; ok. 27% zatrudnionych). Kirgistan posiada bazę surowcową dla przetwórstwa spożywczego. Poszczególne regiony charakteryzują się określoną specjalizacją, np. obwód czujski: burak cukrowy, obwód issyk-kulski: jabłka i grusze, obwód baktiński: morele, obwody oszki o dżałal-abadski: bawełna i orzechy włoskie, obwód naryński: hodowla, ziemniaki. W Kirgistanie uprawiane są także produkty organiczne, w tym eksportowane w ramach programów międzynarodowych (m.in. USAID, GIZ, in.). Przedsiębiorcy działający w danym sektorze mogą uzyskać znaczące ulgi podatkowe. Zgłaszane propozycje współpracy obejmowały m.in. hodowlę ryb, sektor owoców i jagód oraz buraka cukrowego;
- **Przemysł lekki/włókienniczy**. Kirgistan posiada możliwości rozwoju produkcji; obecnie 90% produkcji jest kierowane na eksport (głównie do Rosji i Kazachstanu). Inwestorzy w danym sektorze mogą uzyskać szereg ulg podatkowych i in.;
- **Turystyka**. Kirgistan posiada 22 różnorodne ekosystemy; znajduje się na historycznym „jedwabnym szlaku”; posiada unikalny klimat (górski i morski) w obwodzie issyk-kulskim (z jednym z największych i najgłębszych jezior górskich Issyk-Kul). W 2018 r. Kirgistan odwiedziło ponad 1,2 mln turystów.

Ponadto, istnieją możliwości podejmowania współpracy w innych sektorach takich jak **przemysł wydobywczy, budownictwo** (m.in. projekty modernizacji infrastruktury), **projekty środowiskowe** i in. Zgłaszane propozycje współpracy obejmowały m.in. kompleksowe przetwórstwo węgla, zagospodarowanie złóż, projekty zagospodarowania/przetwórstwa odpadów.

Produkcja wytworzona w Kirgistanie może swobodnie przemieszczać się po całym terytorium EAUG.

9. Placówki dyplomatyczne

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Kirgistanie z siedzibą w Nur-Sułtan (Kazachstan)

010000 Nur-Sułtan,

ul. Saryarka 15, Centrum Biznesowe „Isker”

tel. +7 (7172) 94 44 00

fax +7 (7172) 94 44 01

e-mail: nur-sultan.amb.sekretariat@msz.gov.pl

strona internetowa: <https://www.gov.pl/web/kazachstan/ambasada-rp-w-nursultanie>

<https://www.gov.pl/web/kazachstan/kirgistan-ie> (informator ekonomiczny)

Ambasada Republiki Kirgiskiej w Rzeczypospolitej Polskiej z siedzibą w Berlinie

Otto-Suhr-Allee 146, 10585 Berlin

tel: + 49 30 3641 1860

e-mail: info@botschaft-kirgisien.de